

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

P. T. abonați cari sunt în restanță cu plata abonamentului sunt din nou cu toată insistența rugați să-și achite restanțele. Administrația.

Marea industrie ungară.

Sub domnia marilor regi naționali în evul mediu și până în secolul al XV-a, Ungaria avea o industrie națională, dezvoltată după felul aceleia din țările occidentale, și îndeplinea în Orient misiunea comercială ce i-o indica situațiunea sa geografică.

Această industrie a perit în războaiele fără sfârșit din secolul XVI, XVII și XVIII-a.

Ungaria intră în nouă eră inaugurată prin compromisul din 1867, cu renumea unei țări curat agricole.

Tributară streinătăței pentru produsele manufacturate, Ungaria să preocupă mereu să se emancipeze, să opereze ea însăși punerea în valoare a materiilor sale prime pe cari străinătatea i-le retrimetea majorate cu prețurile de fabricațiune și cu diferite alte cheltuieli false

Expoziția națională din 1885 relevă primele rezultate vădite ale acestei industrializări. Publicul a avut impresia că industria ungară a ajuns ea însăși a face fața multor trebuințe, că era în stare a furniza un mare număr de articole dintre acelea ce să credea că trebuiesc aduse din străinătate.

Trebuia să se fixeze această impresie: trebuia ca ea să fie făcută generală și durabilă. Să concepu atunci idea ca să se păstreze într'o formă concisă și permanentă, tabloul efemer pe care Expoziția din 1885 îl oferise ochilor națiunii. Și hotărîrea fu luată ca să se conserve în palatul industriei din 1885 o colecțiune completă de mostre de produse manufacturate în țară.

Instituțiunea ast-fel creată fu botezată Muzeul comercial. Un comitet format din reprezentanții ministerului și corporațiunile interesante, să constituî la 18 Aprilie 1886 și organiză o expoziție permanentă de produse indigene, care și fu inaugurată în primăvara anului 1887, cu 671 expozanți.

O îndoită misiune fu dată acestei instituțiuni:

1. Cucerirea petei interne în favoarea industriei indigene, cucerire ce să căută a să face punând sub ochii publicului ungar varietatea și perfecțiunea ce s'a atins în producția manufacturieră națională.

2. Propaganda pe piețele Orientului.

Pentru a face să se cunoască și mai bine gradul de dezvoltare al industriilor noastre și lipsurile ce mai trebuiau împlinite, Muzeul a organizat expoziții speciale, mai ales pentru utilagiul căilor ferate (1887), pentru industria pielăriei (1890), pentru industria olăriei, sticlei, pietrei și cimentului (1891) și mai multe expozițiuni pomologice și de apicultură.

Tendința de a provoca introducerea de noi industrii a predominat mai ales în expoziția de maișini-unelte mișcate prin electricitate (1894) care a atras în șasă săptămâni 182.743 vizitatori.

Dar' pe deasupra tuturor Expoziția milenară a pus în mod strălucit în evidență puterea industriei ungare.

Guvernul a cheltuit peste 11 milioane coroane pentru această expoziție (peste 4 milioane pentru clădiri, fără a socoti acele ale expozanților), care a avut 5,736.157 vizitatori.

Succesul moral a fost dintre cele mai complete căci această expoziție, a rivalizat cu multe expoziții internaționale, prin dimensiunile și splendoarea ei.

Succesul Ungariei a fost definitiv consacrat la Expoziția Universală din Paris 1900, la care a participat cu 3278 expozanți (ocupând în ce privește numărul expozanților al treilea loc între toate țările streine) și a ocupat în 22 secțiuni 10.370 metri pătrați (Austria ocupa 10.898·10 m. p.)

Le bine să constatăm că expozanții unguri au primit la Expoziția Universală din Paris:

în anul	
1867	1900
12	161 mari premii
5	264 medalii de aur
99	medalii de argint
141	366 medalii de bronz
208	250 mențiuni onorabile.

Expoziția industriei textile pe care Muzeul a organizat-o în 1901 și aceea a industriei ferului și metalelor pe care Uniunea comerțului a aranjat-o în Mai-Iunie 1906 în palatul industriei au fost de asemenea remarcabile ca expozițiuni speciale.

Utilizarea brațelor populațiunii rurale care iarna este fără de lucru, având o însămnătate pentru țară, Muzeul și-a dat osteneală să desvolte industria zisă domestică.

(Va urma).

Școala economică de repetiție.

(Urmare din Nr. 37—38)

§. 46.

Invățătorul specialist al școalei economice de repetițiune pe baza calificațiunii sale deosebite primește pentru serviciile sale onorar deosebit.

Invățătorii necalificați pentru propunerea obiectelor economice sunt obligați a providea instrucțiunea obiectelor generale pe rând an de an, fără remunerațiune deosebită. Dacă numărul elevilor din școala de repetiție e mare toți

învățătorii sunt eventual obligați în sensul §-ului 38 a prevedea instrucțiunea obiectelor generale în cadrele numărului de ore săptămânale.

La instrucțiunea obiectelor generale, încât n'ar fi însărcinat însuși cu instrucțiunea de specialitate, este obligat a participa și directorul respectivei școli elementare comunale sau de stat.

Unde la școala economică de repetiție sunt instituți doi sau mai mulți învățători pentru instrucțiunea obiectelor de specialitate ale școlii economice de repetiție, aceștia amândoi sunt obligați a participa în proporția orelor săptămânale la propunerea obiectelor generale încât aceasta o face necesar numărul învățătorilor aplicați la școală și numărul elevilor.

Dacă la școală sunt mai mult de două posturi de învățători și numai unul este însărcinat cu instrucțiunea economică, învățătorul de economie nu este obligat să propună obiectele generale.

În comuna în care pe lângă școala economică de repetiție cu învățător de specialitate este numai școală elementară confesională: acolo învățătorii acestei școli sunt de a să instituți pentru propunerea obiectelor generale pe lângă onorar corespunzător.

§. 47.

Învățătorul încredințat cu predarea obiectelor economice, fie el provizor sau definitiv, nu poate fi lipsit de această încredințare.

Acest învățător cu privire la întreaga lui activitate cade sub dispoziția §-ul 7 al art. de lege XXVIII din anul 1876, în privința disciplinară deci activitatea din școala economică de repetiție nu poate fi separată de activitatea învățătoarească din școala de toate zilele, așa dar' dacă ori în activitatea învățătoarească din școala de toate zilele ori în calitate de învățător al școlii economice de repetiție obține un astfel de delict disciplinar, pentru care este de a să dicta pedeapsa conform punctului 4 litera d), — respectivul își pierde postul de învățător.

Învățătorul de specialitate al școlii economice de repetiție cu învățător specialist independent, respective învățătoarea de specialitate deasemenea cade subdispoziția capitolului de lege amintit.

§. 48.

Datorințele învățătorului de specialitate respective ale învățătoarei dela ori-care școală economică de repetiție

sunt: în general referitor la școala economică de repetiție ce stă sub conducerea lui tocmai acelea, cari conform §§-ilor 104 și 105 ai îndrumării pentru curatorate, — respective ai §§-ilor 133 și 134 din Indrumarea pentru școlile școlare comunale s'au stabilit cu privire la învățătorul de clasă al școlii de stat, respective al școlii comunale, cu aceea modificare, că în locul învățătorului de clasă din capitolul citat este a să înțelege învățătorului specialist de economie respective învățătoarea, — în locul planului de învățământ și al ordinațiilor pentru școala populară sunt a să înțelege planul de învățământ și ordinațiile pentru școala economică de repetiție.

(Va urma).

ADMINISTRAȚIA DOMENIULUI COROANEI LA EXPOZIȚIA GENERALĂ ROMÂNĂ DIN BUCUREȘTI

(Urmare.)

36) Asemenea pentru monumentul poetului V. Alexandri.

37) Despre asocierea locuitorilor pentru a cumpăra garnituri de treer, mori, batoze de porumb, etc.

38) Vânzarea în comun a produselor recoltate de locuitori.

39) Introducerea culturii castanului alimentar.

40) Cultura viei.

41) Asigurarea vitelor sătenilor.

42) Instrucțiuni privitoare la societățile culturale-economice.

43) Asigurarea lucrătorilor contra accidentelor dela treer, mori, ateliere, pluguri cu aburi etc.

44) Supravegherea sănătății locuitorilor și vitelor și combaterea epidemiilor, endimiilor și epizootiilor.

45) Hrana țăranilor și introducerea cuptoarelor de pâne comune.

46) Instrucții și statute pentru a pune societățile economice de acord cu Legenda Băncilor Populare.

47) Introducerea plantei Soya-hispida în cultura și hrana locuitorilor.

48) Cultura hameiului.

49) Introducerea ortografiei Academiei Române în corespondență și acte.

50) Incetarea asigurării construcțiilor și culturilor și crearea unui fond special pentru acoperirea pagubelor eventuale.

51) Inzestrarea tuturor domeniilor cu pompe și unelte contra incendiului

și instruirea personalului, care va da ajutor și locuitorilor.

52) Combaterea »pebrinei«, care bântue viermii de mătase.

53) Instrucțiuni pentru întocmirea monografiilor domeniilor, școlilor și bisericilor.

54) Măsuri pentru ajutarea sătenilor lipsiți din cauza secetei.

55) Cultura plantei furagere »Consuda«, a napilor porcești și a sorgului, care rezistă mai bine secete.

56) Noul instrucțiuni pentru creșterea gândacilor de mătase și pentru plantarea duzilor.

57) Ingrijirea și vânzarea fructelor, fragilor, căpșunilor, vânatului, etc.

58) Executarea diferitelor construcții în regie după planuri făcute de agenții înșiși.

59) Teatrele de adulți.

60) Instrucțiuni despre ținerea conferințelor și șezătorilor.

61) Pepiniere de pomi roditori.

62) Protecțiunea păsărilor folosite și introducerea cuiburilor artificiale în grădini, etc.

63) Marcarea vitelor.

64) Înființarea unui fond sanitar pentru muncitorii Domeniului.

Să încuragează de asemenea agenții, cari publică articole în reviste și în ziare speciale, și li-se imprimă pe socoteala Domeniului Coroanei chiar lucrări mai mari.

Tot pentru instruire, agenții să intrunesc odată pe an pe unul din domenii, și, cu această ocaziune, schimbă idei și studiază culturi, experiențe și diferite cestiuni agricole, silvice, sau de interes obștesc.

Aceste întruniri, al căror program de lucru să stabilește mai înainte de Administrator, după ce ia cunoștință de propunerile agenților, constituiesc un adevărat consiliu de perfecționare pentru tot ce privește agricultura, silvicultura și cestiunile tehnice.

În total, personalul numără 934 de inși, afară de ziuasi și de muncitorii tocmiți pe stagiune sau cu bucata. Pentru personalul salariat cu mai mult de 60 de lei lunar și pentru pădurari, Administrația Domeniului Coroanei a înființat, la 1 Aprilie 1900, o Casă de penziuni și ajutoare, alimentată din dobânda capitalului ei din subvenția Administrației și din rețineri din lefurile impiegaților. Această Casă dispune azi de un fond de 450.000 lei.

a avut loc o catastrofă îngrozitoare. Un tren trecând peste un pod a deraiat și s'a prăbușit în riu. Nouăzeci pasageri au rămas morți, foarte mulți răniți. Cauza catastrofei a fost că șinele erau pe pod mult mai sus, decât dincoace sau dincolo de pod și astfel trenul, mergând cu iuțeală uriașă, a trebuit să deraileze.

Onorați cetitori!

Lățiți foaia aceasta între cunoștii D-Voastră!

Dum. 22-a după Ros., gl. 5 sft. 11

Dum	22 C. Averchie	4 Carol.
Luni	23 Ap. Iacob.	5 Emeric
Mărti	24 M. Areta	6 Leonard
Merc.	25 M. Murtian	7 Engelbert
Joi	26 (†) M. Dimitrie	8 Gottfried
Vineri	27 M. Nestor	9 Teodor
Sâmb	28 M. Terenție	10 Andreiu

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

Tergurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

De la 5—11 Noemvrie st. n. 1906.

5 Noemvrie. Alsópalotja, Alsószopor, Beodra, Bukkari, Darócz, Dezser, Gyöng, Illava, O.áhszentgyörgy, Oppova. — **2.** Allerheiligen (Zágráb.), Csenger, Hybbe, Kaposvár, Kolozsvár, Köszvényes, Légrad, Szabadszentkirály, Szerencs, Szielnicz. — **3.** Perlasz, Pruzsina, Rimaszombat. — **4.** Alberti, Alsópaty, Arad, Budapest, Kiskunhalas. Kluknó, Melencze, Mórictöld, Ófuttak, Öriszentpéter, Petrovoszello, Poroszló, Radnót, Segesvár, Szolnok, Verbócz. — **5.** Alsóságh, Bellatincz, Brezova, Csorba, Darány, Dobra (Vasm.), Dobronya, Duna-

szekeső, Gajár, Gnézda, Gödre, Görcsöny, Jankovác, Jászkiér, Kadarkut, Kolozs, Kóvágóórs, Marczali, Mártonhegy, Martonos, Mártontelke, Mernye, Mike, Mohács, Nagybitte, Nagydobra, Nagykápornak, Nagykároly, Naszvad, Németpróna, Nyirbakta, Óbesztercze, Omoravicza, Puchó, Ráczkeve, Sátoraljauhely, Szákul, Szill, Teke, Teplicz (Varasdm) Tiszalucz, Tiszolcz, Tolna, Topánfalva, Turán, Vágujhely, Varasd, Vép. (Vasm.) — **6.** Broczkó, Esztergom, Farkasd, Gács, Geletnek, Hatvan, Ipolyság, Karmacs, Királyházatölgyesfalva, Konosó, Lérnárddarócz, Nagymajtény, Olad, Stomta Szacsány, Tata, Turdossin, Velencze, Visk, Zalalövő. — **7.** Berzászka, Dobra (Hunyadm.), Drág, Kaba, Kiskend, Lébeny, Moskócz, Nagygáj, Nagymagyar, Nagysalló, Pöstyén, Simontornya, Széleskut (Sopronm.), Szepesolaszi, Szobránez, Temeskubin, Vrány, Zomba. — **8.** Belényes, Beregszász, Erdőd, Facet, Magyardiószeg, Marczaltó, Mezőlaborcz, Nagyborosnyó, Nagysomkut, Naszód, Németlövő, Ruszt, Szakolcza, Szentgyörgy (Pozsonym.), Szepesszombat, Szilágynagyfalu, Tövis, Valazskabélla. — **9.** Bolkács Csikcsekefalva, Csikszentmárton, Erdőszáda, Kenderes, Margita, Szárazpatak, Szina, Tabajd, vasvár. — **10.** Battyánd, Felsővisó, Krasznabéltek, Olaszliszka, Szakácsi, Tolcsva. **11.** Abádszálók, Alsóór, Bágyon, Bajmócz, Bátorkesz, Csermő, Gyulakeszi, Kiskunmajsa, Kisselyk, Körmend, Kőrös (Belovárm.), Krapina (Varasdm.), Kunszentmárton. Magyarcsanád. Magyargyerőmonostor, Marosvásárhely, Mártonhely, Nagykeszi, Nagyszalatna, Pétervárad (Szerémm.), Petővácz Sárkány, Sárosd, Solt, Szabadszállás, Szerdahely, Szikszó, Tiszalök, Tótszentmárton, Ujszentanna, Vashidegkut, Zombolya.

Medicii experți

au constatat, că oleiul de pește după metoda Emulziunii lui Scott este cu mult mai folositor de cât în formă ordinară. La o clinică cunoscută s'a constatat că pe când oleiul de pește comun a ridicat cu de 4-ori mai mult starea unsuroasă a corpului, de cât greutatea sa proprie, pe atunci folosit după Emulziunea lui Scott uleiul de pește de aceeași cantitate a întrecut cu de 7-ori mai mult greutatea sa proprie, pe cel comun. Nu numai copii, ci și morboșii delicat și alegători, pot folosi fără cea mai mică greață și fără de a să ataca corpul cât de puțin, de ori-ce fel de complicare luând Emulziunea lui Scott.

Pescarul cu o știucă mare pe spate e semnul de garanță pentru veritabila Emulziunea lui Scott.

Cu provocare la această foaie și trimițând înainte 75 fil. în marce postale să trimiți rancu sticle de probă dela:

Dr. BUDAI EMIL „Stadapothek“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34,50

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fileri. Să capătă în toate farmaciile. 4--28

!Tusea!

Cine nu vrea s'o ia în samă păcătuiește contra sănătății proprii!

Caramellele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazi“, sunt încercate și recomandate de toate autoritățile medicale ca mijloc contra tusei, răgușelei, catarhului, flegmei și a catarhului cronic de grumazi. =

5120 atestate dovedesc că împlinesc ceea-ce promit. =

Pachetul de 20 și 40 bani să capătă la farmacia domnului

JOSEF GRFFIUS, ORĂȘTIE (Szászváros).

CINE SUFERE de RHEUMA, ISCHIAS și PODAGRĂ să cumpere o sticlă de Podagra-Fluid

(595) alui Dr. FLESCHE, 3-36

care vindecă cu siguranță podagra, reuma, dureri de mâni, picioare și spate, precum și slăbiciuni de mâni, picioare și umflături.

Efectul să observă în timp scurt.

Să află de vânzare în farmacia „Coroana maghiară“ alui Dr. E. M. FLESCHE în Győr, Strada Baros nr. 24.

O sticlă cu un conținut de 1½ decilitru costă 2 cor. Sticle familiare (pentru folosire îndelungată) 5 cor. — Comanda de 3 sticle mici sau 2 familiare să expedieze franco.

37 cloțani morți

a aflat J. Sohr din Oberaula după împrăștierea renumitei paste

„RATTENTOD“ „MOARTEA CLOȚANILOR“

(FELIX IMMISCH, Delitzsch).

Să capătă în pachete cu câte 60 fil. și 1 cor. 60 fil. la farmacia

3-7 NICOLAE VLAD din Orăștie (Szászváros).

CUMPĂRAȚI!

Biblioteca „Bunul Econom”

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile».
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor».
3. »Sămânța plantelor agricole și sământatul lor».
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor».
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală».
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți».
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de măruntit pământul».
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea sământului)
- 9—10. »Prăsierea paserilor de casă (gălițe hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbii)».
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)».
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa, rapița fasolea, linteaa, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivoliilor».

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase. adresa la administrațiunea »Bunului econom» Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA” în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA”

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acurateță și cu prețuri ieftine. Totodată să ingrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM”
revistă prtr agricultură
industrie și comerțu.

Comandele
din afară să
efectuesc repede!

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de visită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

„THE MUTUAL”

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

Averea institutului la 31 Decemvrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela »The Mutual» sunt neatacabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate se plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de răzbel pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunr în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și răzbel sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:
Budapesta, VI., Andrásy-ut 20.

Tot felul de îndrumări și deslușiri se dau cu plăcere și la administrația acestei foi. 3—52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

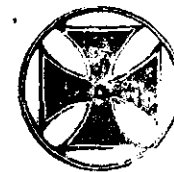
Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

(191)

de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împrejuvindecă boale vechi de ani. 12—9

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epilezia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimit banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta» deoare-ce »Ciasul-Volta» atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vnzare pentru țeară și streinătate c:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálmán.

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

P. T. abonați cari sunt în restanță cu plata abonamentului sunt din nou cu toată insistența rugați să-și achite restanțele.
Administrația.

Marea industrie ungară.

(Urmare).

Expoziția sa permanentă a dat rezultatele ce s'au așteptat dela dânsa
Ia a avut 71,943 vizitatori în 1898
103,088 „ „ 1899
128,445 „ „ 1900
192,333 „ „ 1901
210,860 „ „ 1902
266,426 „ „ 1903

Dar' după succesul atât de strălucit al expoziției naționale milenare din 1906, — expoziția permanentă devenise din ce în ce mai puțin necesară. Gradul înalt, puterea industriei ungare în general sunt cunoscute și recunoscute în țară și în străinătate. În Ianuarie în 1905 expoziția permanentă își închise porțile.

Printre număroasele măsuri ce s'au luat pentru a ajuta progresul industriei ungare, nu vom mai releva, aici de cât legea XLIV din 1881, prorogă în 1890 și amendată prin legea XLX din 1899 asupra avantajilor acordate ori-cărei fabrici noi care ar inaugura în țară o nouă ramură de producțiune. Avantajile acestei legi au fost acordate până la 1898 la 541 fabrici.

Adăugându-se și numărul fabricicilor cari au fost întemeiate fără a avea drept la aceste avantagii, să ajunge la rezultatul că dela 1889 până la 1897 s'au întemeiat în Ungaria 1,609 fabrici noi cu 45,084 lucrători și 206 706,074 coroane capital de prima instalație.

Nu există o statistică a consumațiunii diferitelor produse, așa că nu să poate preciza măsura în care industria națională deserveste pe consumatorii na-

ționali. Dară marea dezvoltare a industriei naționale își găsește expresiunea vizibilă în faptul că exportul produselor manufacturate crește cu repezițiune.

În tabela comerțului exterior al Ungariei, produsele industriale figurează cu valorile de mai jos.

	Exportul Ungariei	
	Val. totală	Prod. indust.
	Milioane de coroane	
1885 . .	792.5	280.86
1890 . .	1066.2	351.54
1895 . .	1009.6	383.60
1900 . .	1327.5	498.89
1903 . .	1352.6	496.51
1904 . .	1355.5	516.41

Produsele industriei figurează deci cu 38.10% din totalul exportului Ungariei.

Pentru a preciza însămănătoarea producțiunii industriale, mai trebuie adăugată la cifra de 516.41 milioane suma de 132.7 milioane cari reprezintă exportul produselor jumătate fabricate precum sunt torturile firele, malțul, pasta de hârtie, doagele, produsele ferestrelor, ferăriile, oțelul, cărbunii, coagele de arbori pentru tăbăcit etc., etc.

La 1889 s'a făcut în Ungaria o statistică amănunțită a producțiunii și a capacității productive a mării industriei ungare. Această statistică s'a făcut cu mare îngrijire și ministerul de comerț a publicat rezultatele ei în douăsprezece volume, în cari să găsească informațiuni precise asupra situațiunii celor 80 de principale ramuri ale industriei ungare.

Cifrele conținute în această lucrare, s'au schimbat firește dela 1899, dară ele dau totuși o idee aproximativă despre starea actuală.

Relevăm de aceea câte-va amănunte cari ni-să par cu deosebire interesante.

În introducere să spune că în 1899 s'au constatat în Ungaria 23,532 cazane

dintre cari 8,244 în industrie. Numărul acestora din urmă a crescut dela 1891 cu 2,940. În 1904 s'au constatat 29,997 cazane.

Producțiunea ferului brut a fost de 1.127,750 chintale metrice în 1868 și de 4.694,034 „ „ „ 1899

Producțiunea alcoolului supus la impozit a fost.

în 1880 de 62.989,468 grade-hectolit.
» 1898 » 116.189,082 „ „
» 1904 » 111.268,445 „ „

Producțiunea fabricelor de zahăr a fost de 583,933 chintale metr. în 1868
» 2.467 806 „ „ „ 1898
» 3.030,317 „ „ „ 1904

Întreprinderile industriale constituite în societăți pe acțiuni au fost

în 1875-78 cu un capital de 53,398,000 cor.
» 1898 62 „ „ „ 118,052,000 „
» 1904 149 „ „ „ 322,322,000 „

În 1904 s'au constatat 485 cu un capital total de 404,552,000 coroane și o rezervă totală de 180 milioane cor.

Cele 155 societăți anonime industriale cari au existat în 1904 la Budapesta arată în bilanțul lor general un capital total de 348,4 milioane, care a produs 22,7 milioane beneficii.

Acestea sunt câte-va cifre cari permit să ne facem o idee aproximativă despre întinderea industriei ungare.

Dar' ni-se pare important să mai cităm câteva cifre pentru a arăta starea principalelor grupuri mari ale industriei ungare:

Industria ferului și metalelor numără 359 atelierie (55 forge, 79 turnători 58 uzine de fer forjat, 16 fabrici de cuie și piroane, 26 fabrici de căldări și turnătorii de bronz, 18 fabrici de table, etc.) 93 din aceste uzini aveau 506 căldări cu o suprafață totală de încălzit de 40,222 m.² S'au mai constatat în această industrie 543 mașini fixe, 40 locomobile, 35 turbine, 444 roți

de apă, 30 motoare de gaz, 15 alte motoare. 1107 motoare cu o forță totală de 72,892 cai putere. Numărul total al personalului: 46,131.

Valoarea totală a producției 181.8 milioane din cari

106.68	milioane	pentru	forge
18.68	«	«	turnătorii
7.11	«	«	fabr. de cuie
7.47	«	«	laminării
3.78	«	«	cazangerii
5.42	«	«	tăblării etc.

(Va urma).

Discursul dlui Ioan Kalinderu

rostit la inaugurarea statuii poetului Vasile Alexandri din Iași.

*Inalt Prea Sfinte,
Onorată adunare,*

În toate timpurile s'a socotit că o națiune să onorează, când aduce prinos de recunoștință aleșilor săi.

Această admirațiune către cei care, depășind măsura comună omenească, au lăsat-o moștenire de glorie și au înavușit patrimoniul de amintiri, care este comoara scumpă a neamului, să manifestează în mai multe feluri. Îndeosebi sculptura a fost privită totdeauna printre cele mai înalte arte, pentru-că ea are menirea să înfățișeze în falnice monumente, pe piețele publice chipul iubit al celor slăviți.

Înălțând dar' această statuie lui Vasile Alexandri, nu ne împlinim decât o mică parte din datoria către dânsul, acum aproape la încheierea unui veac dela nașterea sa.

În adevăr, nu ne mai despart decât 15 ani de centenarul zilei, care a dat Românilor, pe cel mai drag poet al său, »pe acel Rege al poeziei, vecinic tânăr și ferice, pe veselul Alexandri«, cum a zis atât de bine Eminescu amicul și nobilul său rival.

În deosebi, Academia Română, în numele căreia am cinstea să vorbesc și din care neuitatul Alexandri a făcut parte încă din 1867, să simte mândră că a luat acum câți-va ani inițiativa ridicării unui monument în Capitală aceuia care a ilustrat-o vreme îndelungată. Urmele ce a lăsat în sinul ei, prin împotrivirea sa energică la tendințele cari îndrumau dezvoltarea limbei pe o cale greșită, prin poeziile și lucrările cetite în ședințe publice, cum și sentimentele sale adevărat colegiale, vor rămâne în veci neșterse.

În acest an, când sărbăm roadele ce a dat în toate domeniile vieții, o fericită domnie de 40 de ani, inaugurarea monumentului ce s'a desvâlit înaintea noastră, ne amintește că și bardul dela Mircești a fost 40 și mai bine de ani podoaba literaturii și fala țării noastre.

Adunând nestimatele poezii populare, Alexandri a scos la lumină adevăratele scrisuri de nobilime ale țărânului român, care cu toată viața lui atâta timp năcăjtită și apăsată, a păstrat în inimă o tainică parte, în care au înflorit cele mai gingașe cântece.

A preamărit cu o caldă iubire de neam gloriile străbunilor noștri, dela santinela română până la vitejii Domni ai țării.

Și tot el a avut rara fericire să cânte în versuri pe voinicii din Vaslui, pe toți ostașii cari sub conducerea M. S. Regelui au reinviat faima din trecut. În însuflețirea sa pentru bravura flăcăilor țării, vulturi și șoimi de munte, el n'a uitat femeile române, care la îndemnul »Doamnei încoronată de a binelui splendoare«.

„Spălând al luptei sânge cu mâni aristocrate,
„Au luminat poporul prin legea Providenței,
„Că nu există ranguri în fața suferinței.

A lucrat la redeșteptarea țării și la înființarea României nouă, nu numai cântând mântuitoarea Unire, cu splendide versuri ca acesta:

„Hai la Milcov cu grăbire
„Să-l săcăm dintr'o sorbire,
„Și să treacă drumul mare
„P'ale oastre vechi hotare

ci și ca bărbat de stat, ca diplomat câștigând țării în străinătate simpatii neprețuite, ca aceea a lui Napoleon al treilea. În acest scop el s'a slujit de toate armele de convingere, pentru a înlătura din cale piedecile ce să puneau înălțării noastre.

A contribuit la îndreptarea multor rele din viața noastră socială prin scrieri, ca cele teatrale și în deosebi la desrobirea țiganilor, dând cel dintâiu exemplu.

Patriot cald și luminat, nu să putea să nu fie și dinastic și să nu aibă din sentiment ca și din rațiune, un adevărat cult pentru Familia Regală, care la rândul ei îl privea ca pe un amic prețios. Firea poetică și entuziastă a M. S. Reginei, care a ilustrat numele de Carmen Sylva, îl atrăgea așa încât o adevărată prietenie artistică, s'a stabilit între aceste două spirite înalte. De aceea printre număroasele cununi închinat cu pietate pe sicriul marelui și blândului răposat, era și una pe care sta scris: »Carmen Sylva, iubitului poet«.

M. S. Regina a tradus în limba germană mai multe din poeziile bardului, unele încă nepublicate, iar' Alexandri, în semn de recunoștință, l-a oferit în 1883, toate acele versuri scrise de mâna lui într'un album, cu dedicațiunea:

„Ca tămăia la altaruri, ca dorințele la stele,
„Lângă Tronul Carmei Sylvei mergeți versurile mele!
„În cupa ei de aur, Ea bea numai lumină
„Și pentru a Sale buze în veci e cupa plină!

Sunt multe scrisori ale lui către soția sa și către prieteni, din care să

vede cum era rugat să vie în Casa Domnească și să rămână acolo cât mai mult.

În aceea vreme a alcătuit el frumoasa inscripție, care împodobește minunatul castel ridicat de Rege în creerii Carpaților:

„Eu Carol și al meu popor
„Făcut'am într'un gând și dor
„În timp de lupte al meu Regat
„În timp de pace al meu Palat!

Iată câte-va extrase scurte din scrisorile lui publicate, care arată felul relațiilor sale cu Suveranii noștri:

La 25 Iulie 1880, scrie soției sale:

„Doamna și Vodă pleacă Marți
»din Sinaia. Nu vor să mă lase a mă
»porni înainte. Voiu pleca dar' Mer-
»curea viitoare«.

Tot dânsi, la 3 Maiu 1882:

„Regina mi-a trimis răspuns să
»nu plec de aici până a nu mă vedea«.

În August 1886:

„Am venit eri la Sinaia, și am
»fost primit cu mare bucurie de Maj-
»lor. Amândoi m'au întrebat de mata
»și le-am răspuns că dorul Margare-
»tei te-a silit a merge îndată la Mir-
»cești«.

Dela Curtea-de-Argeș scrisă la 12 Octomvrie 1886:

„Am sosit aci ieri cu Regele și
»Regina și ne întorcem mâne la Si-
»naia. Sfințirea bisericei a fost favo-
»risată de un timp minunat. Mii de
»oameni în costum național încon-
»jurau biserica. După servirea sfinți-
»rei și a liturghiei, Regele a pronun-
»țat în gura mare, un minunat di-
»scurs plin de idei și de simțiri înalte.
»Apoi după răspunsul lui Mitiță, a
»venit rândul meu. Din capătul scării,
»adresându-mă la poporul adunat, am
»cetit cu seamă versurile următoare:«

„Un singur om de viață tare,
„Cuprinde mii de oameni tari,
„Precum o ghindă 'n coaja-i are,
„Un verde codru de ștejari!»

„Tot poporul le-a înțeles și a
»strigat ura!»

Plecând din Curtea-de-Argeș, la 14 Octomvrie, dela Castelul Peleş:

„După dorința Regelui, am com-
»pus legenda sfințirii bisericei dela
»Argeș, care să leagă cu ceea a meș-
»terului Manole. Toți spun că am
»reușit foarte bine. Acum îmi rămâne
»de a pleca dela Sinaia, însă nu vrea
»Regele să mă lase a părăsi Castelul«.

În corespondența sa, mai ales din anii din urmă, sunt o mulțime de părți de felul celor ce cetiiu.

În amintirea ce poartă veșnic talnicului poet, care Le-a înveselit de atâtea ori inimile, căci a petrecut multe veri în castelul Peleş, MM. LL. Regele

și Regina au binevoit prea grațios a mă însărcina să depun coroana cu inscripția făcută de însăși Suverana:

»*Tout de même nous irons bras dessus*

»*à la Posterité!*«

care sunt cuvintele ce-i zicea adesea poetul și:

»*Trăi-voi stea iubită în luminoasă veșnicie.*«

»*Carmen Sylva Elisaveta.*«

Mai fericit de cât cei mai mulți poeți, onorurile lumesti nu i-au lipsit. Alexandri nu le cerea, ci le primea cu liniștea omului care știe că și el poate să zică, ca acel Orațiu pe care l'a cântat: — »*Exigi monumentum, aere perennius.*«

Ne bucurăm, Inalt Prea Sfinte și Onorată adunare, de înălțarea acestui monument! Dar' Alexandri mai are unul, mai veșnic, săpat de el însuși în inima tineretului, a soldatului, a țaranului, a tuturor Românilor.

Soția și familia să fie mândre de aceste sentimente de recunoștință, care sunt cea mai scumpă și mai neperitoare moștenire.

Printre neplăcerile vieții mele socotesc relațiile mai intime și simpatia ce-mi arăta Alexandri, începând din a. 1882. Precum îmi destăinuise de atâtea ori bucurii și proiecte, îmi exprima chiar în Februarie 1890 la Paris, unde reprezenta țara și unde era reținut în pat, îngrijirea de viață și regrete pentru piedecile ce întimpina în cale.

Nu era el omul care să se ferească de muncă, căci atât ca ministru plenipotențiar, cât și ca simplu cetățean, a stat neclintit în slujba țării, cu fapta și cu condeiul. El a adăugat la drepturile ce are Românișmul de a fi respectat, și a dat un nou farmec, o nouă vioiciune limbii românești al căror apărător zelos a fost.

Cred dar' că nu pot sfârși mai bine, decât exprimând ceea-ce simțim cu toții, adecă că operele lui vor rămânea vii, cât timp va exista un popor și o limbă românească!

Școala economică de repetiție.

(Urmare).

Datorințele speciale ale învățătorului de specialitate respective ale învățătoarei sunt:

a) a propune cât mai practic și mai cu succes acel obiect respective acele obiecte de învățământ, cu ale căror propunere a fost încredințat, conform timpului cei stă la dispozițiune și având în vedere scopurile specifice ale școlii economice de repetițiune.

În scopul acesta trebuie nu numai să se pregătească punctual pentru orele de propunere ci ramul de economie care îl propune, este obligat a-l studia cu pătrundere și în acela a să perfecționa. Spre acest scop va studia partea ce-l privește a literaturii de specialitate economice, de altă parte își va nota punctual experimentările sale economice mai însemnate, va aduna precis într'un ziar rezultatele acelor și experiențele ce să pot scoate din ele; rezultatele producțiunii anuale le ține deosebit și permanent în evidență, urmărește cu atențiunea influința singuraticilor lucrări. Dar' nu va studia numai științele de specialitate economice, și cu deosebită îngrijire va da atențiune datinelor economice ale economilor din comună — învățătoria la ale econoamelor, — mai pe sus de toate la procedările și lucrările defectuoase ale acelor și în rândul prim va face totul prin sfaturi, silință și exemplu pentru sistarea acelor unilateralități în lucrările economice, a căror schimbare nu cauzează o povară economică deosebită; în acest scop va fi neîntrerupt în atingere cu economii și econoamele, îi va sprijini cu sfatul și învățătura; va executa punctul misiunilor eventuale ce i-să vor încredința de ministrul de agricultură în interesul economic al comunei.

b) O deosebită datorință a învățătorului specialist economic este de a promova interesele poporului prin înființarea de însoțiri, mai ales însă a însoțirilor de vânzare și valorizare. Punându-se în atingere cu însoțirea de credit regnicolară să și facă obiect de studiu modalitățile înființării însoțirilor de vânzare și valorizare și în interesul înființării să țină cont de interesele locale și să lucreze cu zel pentru ele.

Pentru ajungerea mai îngrabă a acestor probleme este a să asemna pe sama învățătorului respective pentru biblioteca școlară în contul venitelor institutului o sumă anumită pentru procurarea opurilor de specialitate mai însemnate.

c) în fine învățătorul specialist de economie are datorința ca prin organizarea însoțirilor de tineri sau cercuri economice să promoveze cultura economică și cea generală a economilor și copiilor lor.

§. 49.

Învățătorul specialist de economie este obligat a pregăti referitor la școala

economică de repetiție distribuirea materialului de învățământ pentru întreg anul școlar, planul orelor și planul de ore general de peste săptămână, și al înainta corpului învățătoresc al respectivei școale comunale ori de stat, în caz că aceasta nu ar exista, inspectorului școlar reg. spre aprobare totdeauna până la finea lunii Iunie.

Corpul învățătoresc al școlii elementare cu mai mulți învățători este obligat a discuta împărțirea materialului de învățământ al școlii economice de repetiție, planul orelor și ordinea orelor pe baza proiectului învățătorului specialist de economie.

Corpul învățătoresc este obligat totdeauna a discuta deodată cu aceste distribuirea între ceilalți învățători a obiectelor generale din școala economică de repetiție, precum și în sensul ordinațiunii pentru curatore, respective a §-ului 109 al ordinațiunii pentru scaunul școlar comunal cărțile ce sunt a să folosi în școala economică de repetiție.

§. 50.

Dacă învățământul de specialitate la școala economică de repetiție este încredințat mai multor învățători, curatorul, respective scaunul școlar comunal va încredința manipularea economiei celui mai acomodat spre acest scop.

Datorința conducătorului economiei practice, respective a învățătorului specialist este afară de pregătirea proiectelor numite în §-ul 49 a tocmai lucrătorii ce au să lucreze economia, a da directiva și a conduce lucrarea lor; la dispoziția lui stă servitorul aplicat în economie sau lucrătorul stabil.

La școala de repetiție economică ce nu posedă învățător specialist independent pe servitor îl tocmește și îl dimisionează directorul respectivei școale de stat sau comunale elementare, în lipsa directorului învățător specialist în sensul literii s) a §-ilor 14 și 103 ai ordinațiunii pentru curatore, respective a literii s) a §-ilor 16 și 132 ai ordinațiunii pentru scaunele școlare comunale. Datorințele servitorului sunt specificate tocmai în acești §§-i.

§. 51.

Învățătorul specialist pregătește planul de exploatare a economiei practice a școlii economice de repetiție (vezi §-ul 18 punctele a) b) c) d)) și pe acesta îl așterne împreună cu bugetul direct curatoratului, respective scaunului școlar spre pertractare și mijlocirea aprobării

Planul de exploatare este a să stabilă astfel, că toți ramii economiei, ce trebuie predați, de pe teritoriul ce-i stă la dispozițiune, să poată fi predați în mod practic.

§. 52.

Datorințele, drepturile și cercul de activitate ale învățătorului de specialitate dela școala economică de repetiție cu post de învățător specialist anume sistemizat să cuprind mai în detalii în §§-ii 52—61 și 67 ai ordinațiunii pentru curatoratele școalelor de stat, respective în §§ ii 76—85 respective 91 ai ordinațiunii pentru școalele comunale.

Dispozițiunile acestor paragrafi sunt următoarele:

§. 53.

Unde să află în comună școală populară elementară de stat — ori să află acolo școală populară elementară comună ori nu — învățătorul specialist de economie este din oficiu membru al curatoratului școlii elementare de stat; unde nu este școală elementară de stat acolo el este membru al scaunului școlar comunal și referent în chestiunile privitoare la școala economică de repetiție provăzută cu învățător specialist anume pentru economie. Curatorul școlii populare elementare de stat, respective scaunul școlar comunel aduce în prezența lui decisiunile referitoare la acest institut și la economia ce-i aparține.

Unde nu este nici școală elementară populară de stat, nici comună, acolo este a să constituie scaun școlar comunal pentru școala economică de repetiție cu învățător specialist; referitor la învățătorul specialist dau directiva cele cuprinse în aliniatul precedent.

Învățătorul specialist este membru ordinar al corpului învățătoresc dela școala de stat în lipsa acestuia este membru al corpului învățătoresc dela școala comună. Unde nu există nici școală de stat nici comună, sau unde există mai multe astfel de școale cu directori deosebiți, acolo învățătorul specialist este totodată și directorul școlii economice de repetiție; el și învățătorii cari propun obiectele generale formează corpul învățătoresc al școlii economice de repetiție, în ale cărui ședințe dau directiva referitor la cercul de drept al directorului cele cuprinse în §§-ii 101, 102 și 103 ai ordinațiunii pentru curatorate, respective în §§-ii 130, 131 și 132 ai ordinațiunii pentru scaunele școlare comunale. (Va urma.)

ADMINISTRAȚIA DOMENIULUI COROANEI LA EXPOZIȚIA GENERALĂ ROMÂNĂ DIN BUCUREȘTI

(Urmare.)

Domeniile fiind arendate de Stat când s'a înființat Domeniul Coroanei, exploatarea în regie a început mai târziu și treptat după cum urmează:

De munte.

- 1) *Subasa-Furcașu*, (jud. Suceava. E numai pădure care să dă în tăiere.
- 2) *Mălini* jud. Suceava } Pădurea să dă în tăiere
Moșia=469⁶⁰⁰⁰ ectare 1906
- 3) *Bicaz*, jud. Neamțu } Moșia 1886
Pădurea 1894
- 4) *Bușteni*, jud. Prahova 1894
- 5) *Borca*, jud. Suceava 1898

In regiunea colinelor.

- 6) *Dobrovăț*, jud. Vaslui. Pădurea și moșia . . 1886

De câmp.

- 7) *Cocioc*, jud. Ilfov 1893
- 8) *Gherghița*, jud. Prahova 1893
- 9) *Șegarcea*, jud. Dolj 1899
- 10) *Rusețu* jud. Brăila 1899
- 11) *Sadova*, jud. Dolj } Trupul Sadova . . . 1899
" Ocolna-Coclitu 1902
- 12) *Domnița*, jud. R.-Sărat 1903

Notă. Pădurile de pe domeniile de câmp s'au luat odată cu partea rgricolă în regie.

*

Pe cele 49.456,⁸¹⁹¹ ectare de pământ arabil, să face o cultură rațională, întemeiată pe asolamente potrivite terenului și împrejurărilor locale. Toate mașinile și uneltele agricole sunt de cele mai noi sisteme și alese în vedere de a face arături adânci și de a curăți bine solul. S'au cumpărat asemenea 7 pluguri cu aburi, sistem Fowler cu 2 mașini, și să întrebuințeze numai semințe selecționate și experimentate în câmpurile de experiență. Astfel de câmpuri sunt pe fiecare domeniu, pentru a încerca totdeodată noi varietăți de plante și a rezolva probleme, care interesează agricultura țării în genere.

Administrația Domeniului Coroanei a avut și are aceeași grijă de a ajunge, prin lucrări apropiate, la amendarea și la ridicarea valorii solului. Astfel a executat mai multe secări de mlaștine și de bălți, a făcut irigațiuni, cari au dat culturi suprafețe însemnate mai înainte neproductive și unele chiar vătămătoare sănătății publice. A început pretutindeni să întrebuințeze îngrășămintele, fără care producțiunea nu să poate ridica la maximum și mai ales nu să poate menține. Îngrășarea să face până acum numai pe întinderi mici, până când să va ști ce fel de îngrășare reclamă fiecare parte.

A mai făcut drumuri și șosele, atât în interesul transportului produselor

proprii, cât și în al locuitorilor, cărora le trebuia adesea prea mult timp până să ajungă la gară sau la locul de desfacere mai apropiat. A ajutat în mai multe părți, prin donarea lemnăriei, a înființ poduri, cari au scăpat locuitorii de dese întreruperi de comunicațiuni, precum și de nevoia de a face ocoluri obositoare pentru a găsi un vad.

Afară de cereale să cultivă plante textile, industriale și comerciale, cum și vița de viie. Aceasta din urmă formează secțiuni dozebite pe domeniile mai proprii și mai mari, cum sunt Șegarcea și Sadova din jud. Dolj, unde s'au făcut instalațiuni perfecționate pentru producțiunea vinului și pentru păstrarea lui în bune condițiuni, așa încât calitatea sa să se amelioreze regula în proporțiune cu anii. La Șegarcea plantațiile de vițe oltoite au până acum o suprafață de 78 ect., iar pepinierea de vițe americane și de altoi ocupă 45 ectare. La Sadova s'a plantat viță indigenă în nisipuri pe 120 ect., în care e apărută contra filoxerei.

Plantările de viie să urmează cu activitate, transformând astfel suprafețe neproductive întinse în terenuri roditoare.

Să mai practică din ce în ce mai mult sericicultura și apicultura, căutând ale reîntoarce printre săteni, căci mătasea e un element necesar al costumelor naționale, și atât borangicul cât și gogoșii uscați, pot să ajungă a fi exportati în cantități mari, cum era cu vre-o 60 de ani înapoi.

Iar' pentru a înlezni sătenilor despuerea gogoșilor să vor înființa în curând una sau două filaturi mici.

Fiecare domeniu e înzestrat cu clădirile și ecaretele necesare unei exploatațiuni moderne, toate construite după ultimele progrese ale tehnicii. Mai sunt apoi număroase instalațiuni industriale, agricole și silvice, iar electricitatea e întrebuințată în multe părți, atât ca putere motrice, cât și pentru lumină.

Suma cheltuită până acum pentru construcțiuni să ridică la 10,000.000 lei. În mașini și instrumente perfecționate s'a întrebuințat 1,500.000 lei.

(Va urma.)

Onorați cetitori!

Lățiți foaia aceasta între cunoscuții D-Voastră!

† Arhiducele Otto.

Joi în 1 Nov. n., seara, s'a stîns încă un membru al vechii case habsburgice, arhiduc. Otto, nepotul de frate al Maiestății Sale și fratele princ. moștenitor Francisc Ferdinand. A murit în vîrsta cea mai frumoasă de 41 ani, în chinuri grele. De cîtva timp căzuse la pat în urma unei răceli ce ia adus o acută aprindere de plumăni. Pe lângă aceasta i-să atacase și laringele, care a trebuit operat, astfel că organismul în timpul din urmă cam bolpăvicios al arhiducelui n'a putut învinge chinurile cari l-au răpus.

Arhiducele Otto s'a născut în 21 Apr. 1866 în Graz din căsătoria a doua a prin. Carol, fratele Maiestății Sale cu princessa Anunțiată din Sicilia. A primit creștere militară. În 1886 s'a căsătorit cu princessa Maria Iosefa din Saxonia, din care căsătorie i-s'au născut doi feciori. Cel mai mare dintre acești doi, Carol Francisc Iosif, este presumpțivul moștenitor de tron, după actualul Francisc Ferdinand și să învrednicește de creștere anume menită pentru domnitor. De prezent e ascultător al universității din Praga.

Arhiduc. Otto ajunse la 1888 căpitan la husari în Șopron. Era unul din bărbații cei mai frumoși și voinici. Cu încetul a început să se retragă în singurătate, cîtă vreme începuse să-l chinue o boală cronică de care a căutat să se mîntue pe la diferite băi și care i-a grăbit sfârșitul.

În 1894 a ajuns colonel, iar' în 1896 general comandant, devenind proprietar al mai multor regimente străine, reg. 11 prusiac, 24 rusesc, iar' în 1899 a ajuns general insp., în care calitate l-a ajuns moartea.

Încă Joi seara înștiințată fiind casa domnitoare s'au prezentat aproape toți membrii ei la palatul mortului. Insuș Maiestatea Sa a stat o jumătate de cias lângă catafalc cu ceilalți principii și princese.

Inmormântarea s'a făcut după program în 7 Nov. Din partea guvernului ungar au fost de față Wekerle, Apponyi, Andrassy, Jekelfalussy și Iosipovici. A fost mai departe și președintele camerei Justh, căruia i-s'a acordat loc lângă membrii guvernului.

A P E L

cătră P. T. autori, Asociațiuni literare, Librării și toți binevoitorii de propășire ai neamului românesc!

Motto: „Luminează-te și vei fi, Voeste și vei putea...”

Călăuzită de acest principiu preoțimea și învățătorimea din protopopiatul rom. al Turdei în una din confe-

rențele sale hotărât-a să înființeze o bibliotecă a sa, care să fie înzestrată cu cărți și izvoare dătătoare de lumină atât de reclamată de împlinirea cu pricepere și rost a postului onorific ce-l ocupă ca păstori și conducători naturali ai poporului nostru dornic de cultură și propășire.

În scopul acesta preoțimea și învățătorimea noastră supusu-s'a la cuote benevole și obligate, ce le-au adus și le prestează an de an ca prinos sfânt pe altariul culturai neamului.

Deoarece însă înșghebură această bibliotecă, în forma și măsura recerută de o superioară corporațiune, cum e și cea a protopopiatului, este împreună cu spese considerabile, ce trec peste preliminarul dat:

Ne luăm îndrăzneala cu profund respect a ruga pe P. T. autori și Asociațiuni să binevoiască e ne dărui câte un exemplar, ce le-ar prisosi din operele și cărțile lor, iar' pe On. Librării le asigurăm, că în măsura donațiunii primite, drept ecuivalent, și noi acolo ne vom face comanda trebucioasă.

Cărțile ne rugăm a să trimită la adresa: Iovian Mureșianu, protopop A. Torda, având a să cuita pe lângă mulțămintă.

Nădăduind caldă sprijinire, sem-năm cu distinsă stimă:

Turda, 25 Septembrie 1906.

Pentru comisiunea bibliotecii:

Andrieu Badiu,
paroh-secretar.

Iovian Mureșianu,
protop. președinte.

Dela „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu”.

— Primire de membri noi. —

Conformându-ne hotărîrilor luate de adunarea generală și de direcțiunea Reuniunii noastre de înmormântare, vestim prin aceasta obștea noastră, că la Reuniune să primesc membri noi, cari intrunind recerînțele provăzute de statute, vor solvi taxa de înscriere cu 2 cor. și vor răscumpăra din cazurile de moarte de până aci cel puțin 3 à 60 bani — cor. 180.

Spre orientare punem în vedere, că dela înființare (1900) și până acum am registrat la această instituțiune umanitară, 96 cazuri de moarte, după cari am solvit peste 10,000 cor. ajutoare și dispunem de o avere de peste 10 mii cor. în bani gata.

Când numărul membrilor înscriși va trece peste 600, vom înființa secția a 2-a independentă.

Sibiu 18 Oct. n 1906.

Biroul »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu».

Pantaleon Lucașu,
președinte.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Știri de tot felul.

Regina Elisabeta a României a fost autorizată în zilele acestea prin decret regal de a purta medalia »Răsplata Muncii cl. I«, care i-s'a oferit pentru meritele pe terenul învățămîntului profesional.

*

Ilustr. Sa dl Ioan cav. de Pușcariu, septemvir etc. a binevoit a dărui fondului de 20 bani al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« 10 cor., iar' »Fondului Victor și Eugenia Tordășianu, pentru înzestrarea fetelor sărace și cu alipire cătră Reuniune« 10 cor., în total 20 cor. — Pentru această nouă jertfă adusă clasei noastre de mijloc, comitetul Reuniunii îi exprimă sincerile sale mulțămite.

*

Familia regală română și-a luat reședința de eamnă la București. Suveranii au sosit la București Luni la orele 5. După coborârea din tren Suveranii s'au întretinut câteva momente cu persoanele prezente. Regele era palid. Doamnele de onoare au oferit Reginei buchete de flori.

*

Necrolog. Subscrisa Direcțiune aduce la cunoștință, că membrul fondator și vice-prezident în Direcțiunea institutului de credit și economii »Racoțana«, Pavel Popescu, după un morb scurt dar' greu și-a dat sufletul în mâinile creatorului Joi în 1 Noemvrie a. c.

Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă Sâmbătă în 3 Noemvrie a. c. în cimitelul din Boarta. »Racoțana«.

*

Expoziția națională să va închide oficios la 15 Nov. st. v. pe lângă mari festivități în prezența M. Lor Regele și Regina și a întregi căsi domnitoare.

*

»Reuniunea sodalilor români din Sibiu« în sevicul copiilor săraci. Societatea »Pomul de Crăciun« pentru ajutorarea copiilor săraci, fără deosebire de naționalitate, a dat Duminecă în 7 Octomvrie n. a. c. în sala dela »Gesellschaftshaus« un concert la care a cooperat între alte reuniuni germane și »Reuniunea sodalilor români din Sibiu.« Concertul a fost bine cercetat. Corurile au cântat spre deplina mulțămire a celor prezenți. Constat că și deastădată Reuniunea sodalilor s'a achitat în mod vrednic. Onoare conducătorului corului, Candid Popa. La ivirea pe podiu, corul, împodobit cu frumosul port săliștenesc ce-l purtau damele, a fost întimpinat cu furtunoase aplauze și cu strigăte de »trăiască« din partea publicului german. A cântat »La fântână« de A. Bena; în urma repețitelor ap-

lauze a mai cântat o bucată alară de program. Comitetul Reuniunii a fost reprezentat prin v.-prezidentul său dl G. Poponea și prin membrii: Fl. Crucia, Șt. Duca, N. Stoica, I. Părău și Ioan Marcu. Dintre cōrurile germane s'a distins corul reuniunii »Arbeiter Bildungsverein«, condus de neobositul maestru de muzică Herman Kirchner, care în curând ne părăsește, trecând în România, și lăsând negreșit regrete adânci în urma sa.

*

Statua lui Alexandri. În ședința de Vineri a Academiei Române a propus prez. Kalinderu ridicarea unei statue lui V. Alexandri în București, spre care scop Academia are deja 85 mii lei adunați. S'a ales o comisie care să se ocupe cu această afacere.

*

Directorul »Ardeleni«. »Lib.« din Orăștie aduce știrea, că direcțiunea institutului »Ardeleana« a ales director pe dl Ioan I. Lăpădatu, actualul secretar al băncii, după-ce directorul dl Dr. A. Vlad reclamat de multele 'agende și-a dat abdicarea.

*

Familie întreagă sub roatele trenului. Economul Adam Horvat vind să treacă cu soția sa și cu fiul său peste podul de cale ferată de lângă stația Nagy-Saláncz, au fost surprinși de trenul ce venea dela Cașovia și sfârțițați. Mama și fiul au murit pe loc, tatăl a mai trăit câteva ceasuri.

*

Preoții români ai Americii, să tot sporesc. În zilele trecute a plecat la America preotul gr. cat. Cornel Lenghel trimis de arhidieceza gr.-cat. Sunt deci până acum patru preoți români în America, doi ortodoxi și doi catolici. În 21 Oct. a fost sfințită și prima biserică românească în Cleveland.

*

Dinamită în lumini. Într'o biserică din Kursk (Rusia) a fost descoperită dinamită ascunsă în luminile ce ardeau lângă altar. Luminile au fost stinsă la timp.

*

Otrăvire ou mălaiu. Familia veteranului Dumitru Dimitrescu din cătunul Ștefan cel Mare (Dobrogea) s'a otrăvit cu mălaiu stricat. Soția lui 3 copii și 2 fetețe au murit în grozave chinuri. Tatăl și alți 5 copii ai lui au scăpat dela moarte, pentru-că n'au mâncat din mălaiul otrăvitor.

*

La fondurile »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« s'au mai făcut următoarele daruri și anume: prietini d'ui Tordășianu frații Ieronim Preda, directorul librăriei arhidiecezane și V. Preda, măiestru măsar (Avrig), dăruiesc »Fondului Victor și Eugenia Tordășianu,

pentru înzetrarea fetelor sărace dar' cu alipire cătră Reuniune«, fiecare câte 10 cor., în total 20 cor.; »Insoțirea de credit sâtească sistem »Raiffeisen« din Nucet 1 cor. Dr. Ghiță Măcelar, adv. și soția sa Agnes n. Cristea 5 cor. Ioan Damian, paroch (Nucet) 1 cor. Trandafir Scorobețiu, paroch în Sout-Sharon (America) 2 cor., Vasile Damian protopresbiter, deputat dietal 2 cor. Ioan Hedu, sodal măsar, (America) 1 cor., dl prof. universitar Ioan Bianu (București) 20 cor. dl Ioan German, cetehet în Brad, din prilejul hirotonirei sale întru presbiter dăruiește »Fondului masa învățăcelor meseriași« 4 cor. și tot d-sa dăruiește »Fondului de 20 bani, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare« 1 cor.; la acest din urmă fond au mai dăruit: Filip Șuiagă, inv. (Lăpușnic) 5 cor. Ignatie Vișoiu, ales paroch în Vâlcelele-rele 1 cor. și Anastasiu Beșa, funcț. konz. din privilegiul aniversarului al 23-lea al nașterii sale 2 cor. Ioan Hanciu, comers. L. 10, Const. Popa, comers. I. 5, Nicolae Moisin, comers. L. 1:25, Vasile Roman, curelar, Simion Morariu, măsar și Nicolae Poiana, comrs. fiecare câte L. 1 (cor. 17:92).

*

Toa'e mamele să interesează de Emulsiunea lui Scott, care să recomandă acum mai de multe ori în foaia aceasta. — Acesta este un preparat renumit de uleiu de peste, pe carele îl iau copii cu predilecțiune și care le dă un ajutor urgent și sigur și în tot cazul mai folositor de cât oleiul de pește ordinar. Să capătă în toate farmaciile.

*

Trei profesori univ. executați. Din Petersburg să telegrafiază că trei profesori dela universitatea din Varșovia au fost împușcați pentru înaltă trădare.

*

Multe scrisori de recunoștință, pe cari le capătă zilnic dl A. Müller, dovedesc earăși că crucea dublă electro-magnetică nr. 86967 R. B. este de un efect extaordinar. Dăm publicității una din scrisorile de recunoștință: »Rudersdorf, la 19 Febr. 1903. Stimate dle Müller! Crucea dublă electro-magnetică nr. 86967 R. B., pe care am comandat-o timp scurt înainte pentru cumnatul meu Carol Weber, a avut efect minunat. După câteva zile deja să simțise bolnavul mai bine, respirația ia devenit mai ușoară și poate și dormi. Te rog a'mi trimite imediat două aparate, unul pentru mine și celalalt pentru nevasta mea. Totodată te încunoștințez, că în scurt timp voi mai comanda câte un aparat pentru domni K. B. și Pt. Cu stimă Matia Schrei, proprietar în Rudersdorf nr. 175 (Ungarn)«. Un ast-

fel de aparat costă 6 cor., și să poate comanda numai dela A. Müller, Budapesta, V. Vadász-utca 42/G.

*

Bărbați ucigași. Din două locuri din Ungaria vin știri despre drame familiare. În Kis-Kun-Halas un econom Ioan Korsos își temea femeia tinără, cu care să cununase numai de un an. Femeia mai de multe ori a fugit la părinți, dar' iarăș să rentorcea acasă. În una din serile trecute sosind Korsos acasă a aflat ușa casei încuiată și femeia n'a voit să o deschidă.

A doua zi Korsos și nevasta lui s'au întâlnit la primărie. Korsos, fără să poată fi împedecat, a junghiat pe femeie cu un cuțit. Femeia a murit numai decăt.

În Haidusovata proprietarul Kaszás a puscat pe nevasta-sa, cu care era în dușmănie. Bărbații ucigași au fost prinși.

Sfaturi.

Cum să obiinuim vitele la tras? Vitele tinere nu să obiinuiesc așa ușor la jug ori ham și mai ales nu, din cauza că multe sunt gădiloase, așa că nu suferă jugul ori hamul. Ca cel mai ușor mijloc de a le obișnui cu ele recomandăm, ca hamurile ori jugul să le aplicăm încă în grajd pe ele. În scurtă vreme vitele să vor obișnui cu ele și învață trasul așa zicând în grajd.

*

Vaiole, oari nu-și lasă vitelii să sugă, să pot desvâta, după cum o scrie un econom pătit, așa că botul ei să leagă cu un ștreang de partea de sus a cozii, așa ca capul să stee cam la o lătura. De această parte a ei să aduce apoi vitelul să sugă. Prin această procedură vaca învață a-și cunoaște vitelul iar' pe de altă parte nici nu să prea poate mult mișca în această poziție. Peste 3—4 zile vitelul va suge în dragă voie.

*

Vitele cari sunt a fâta trebuesc hrănite cu astfel de nutrețuri, cari conțin mult albumin și fosfor. Albuminul e de lipsă pentru desvoltarea mușchilor și a celorlalte membre ale fătului, iar' fosforul pentru formarea oaselor. Vacilor fâtuie să li-să dee iarbă trifoiu și iarbă mestecată cu trifoiu, apoi tulei și sicle. Celor aproape de fâtat să nu li-se dee prea mult nutreț, căci de altmintrelea umplerea prea tare a pântecelui ușor le poate strica.

(»Economia.«)

*

Ingrijiti de pițigoi! Una dintre cele mai folositoare pasări pentru gospodari este pițigoiul. El petrece iarna la noi și în acest timp aduce foloase neprețuite prin aceea că stârpește o mul-

sime de omizi, ouă de omizi și larve. De aceea e foarte bine să apropiem cât să poate de mult această pasăre de noi, mai ales în timp de iarnă. Cel mai iubit nutrimant al pițigoitului este floarea soarelui. Deci e bine să ținem pe lângă casă câteva bâte de floarea soarelui cu semințe cu tot, pentru-că în felul acesta să se țină această pasăre pe lângă noi. E bine să facem așa: toamna vom tăia câteva bâte de floarea soarelui cu sămânță cu tot și le vom așeza în curtea casei, d. e., printre lăteții gardului dela grădină. Câteva părechi de pițigoi vor sta iarna întreagă pe lângă casă și culegând semințele, vor strânge și toate insectele cu larvele lor de pe pomii din grădină. Pițigoii pătrund cu ciocul lor până în cele mai ascunse găuri pe sub coaje și vor stârpi totul ce este insect sticăcios pentru pomi.

*

Poamele de vânzare să fie totdeauna împărțite. Anume cele mari și frumoase să se aleagă la un loc și să se despartă de cele mici. Cele mari să vor vinde foarte bine și scump, iar cele mici încă nu să vor da pentru nimica, pe când amestecate mari și mici, frumoase și urâte, nici când nu vor avea preț foarte bun.

*

Vârsta oilor să cunoaște pe dinții de dinainte. Oile au 8 dinți dinainte și toți 8 cresc în anul prim. În anul al doilea pică cei doi mijlocii, iar în locul lor cresc alți doi mai lungi. La vârsta de 3 ani cad alți doi dinți, și de dreapta și de stânga câte unul, iar în locul lor cresc alți doi mari, așa că în acest an oaia are patru dinți mari și câte doi ascuțiți pe fiecare lătura.

În anul al patrulea are 6 dinți mari, rămânând numai doi dinți mici, adică câte unul la fiecare capăt al șirului de dinți. În anul al cincilea sunt toți dinții mari, și abia în anul al șaselea sunt de tot desvoltați.

Dum. 23-a după Ros., gl. 6 sft. 1

Dum	29 C. Anastasia	11 Martin
Luni	30 P. Zenoviu	12 Emilia
Marti	31 M. Epimah	13 Sanistau
Merc.	1 Cosma și Dam.	14 Serapion
Joi	2 M. Achindin.	15 Leopold
Vineri	3 M. Achepsina	16 Eduard
Sâmb	4 C. Ioanichie	17 Grigoriu

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

Târgurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

Dela 12—15 Noemvrie st. n. 1906.

12 Noemvrie. Bajmok, Baranyavár, Barót, Bât, Bodokóvár, Bükösd, Csege, Csorna, Farkaslaka, Gáboltó, Gyórszentmárton, Halászi, Királydaróc, Kisterenne, Kovászna, Lodomér, Mór, Nagyatád, Nagybárod, Nagylévárd, Nagymarton, Rakamaz, Sámson, Szentjános (Mosonm.), Tarczal, Toponár, Tótkeszi, Triszen, Turócszentmárton, Vágbesztercze, Várpálot, Zayugzócz. — **13.** Csokmány, Dugoszeló (Zágráb), Dunaszerdahely, Hóts, Krassó, Magyarmegye, Modor, Munkács, Nagybánya, Szentgrót, Vajdahunyad, Verbó. — **14.** Bátos, Földes, Hegyfal, Kékkő, Kéménd, Kölesd, Kutti, Nagysáros, Szepesörmihály, Tarcsa, Tótpelsőáz. — **15.** Bajna, (Esztergom), Egerbegy (Tordaranyosm.), Gálszécs, Hajdudorog, Jánosháza, Keszthely, Kisbér, Kisszolyva, Liptótelpa, Magyarós, Malaczka, Nyirbátor, Pinkafő, Püspök-ladány, Riomfalva, Rittberg, Sempte, Tallós, Tiszaujlak, Vukovár.

Nici osteneală nici cheltuială

n'avem la cumpărarea materialului brut pentru prepararea Emulsiunii lui Scott, numai ca să ne asigurăm de calitatea cea mai bună de untură de pește, de var și natronphosphite. Aceste materii exclusiv de prima classă să lucrează după procedura specifică a lui Scott, cu o dibăcie și curățenie extraordinară, și produsul nu este numa cu gust și ușor de mistuit, dar și cu efect mai mare ca untura de pește obișnuită. În toate casurile de slăbiciune, fie ele corporale sau în urmă de boale, fie pacientul adult sau copil, Emulsiunea lui Scott este un mijloc de întărire neîntrecut.

Pescarul cu o știucă mare pe spate e semnul de garanță pentru veritabila Emulsiunea lui Scott.

Cu provocare la această foaie și trimițând înainte 75 fil. în marce postale să trimitt ranco sticle de probă dela:

Dr. BUDAI EMIL „Stadtapotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34/50

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fileri.

(594) Să capătă în toate farmaciile. 5-28

!Tusea!

Cine nu vrea s'o ia în samă păcătuește contra sănătății proprii!

Caramellele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazi“, sunt încercate și recomandate de toate autoritățile medicale ca mijloc contra tusei, răgușelei, catarhului, flegmei și a catarhului cronic de grumazi. —

5120 atestate dovedesc că implinesc ceea-ce promit. —

Pachetul de 20 și 40 bani să capătă la farmacia domnului

JOSEF GRFFIUS,
ORĂȘTIE (Szászváros).

CINE SUFERE de RHEUMA, ISCHIAS și PODAGRA să cumpere o sticlă de Podagra-Fluid

(595) alui Dr. FLESCHE, 4-36

care vindecă cu siguranță podagra, rheuma, dureri de mâni, picioare și spate, precum și slăbiciuni de mâni, picioare și umflături.

Efectul să observă în timp scurt.

Să află de vânzare în farmacia „Coroană maghiară“ alui Dr. E. M. FLESCHE în Győr, Strada Baros nr. 24.

O sticlă cu un conținut de 1½ decilitru costă 2 cor. Sticle familiare (pentru folosire îndelungată) 5 cor. — Comanda de 3 sticle mici sau 2 familiare să expediază franco.

37 cloțani morți

a aflat I. Sohr din Oberaula după împrăștierea renumitei paste

„RATTENTOD“ „MOARTEA CLOȚANILOR“

(FELIX IMMISCH, Delitzsch).

Să capătă în pachete cu câte 60 fl. și 1 cor. 60 fl. la farmacia

NICOLAE VLAD
din Orăștie (Szászváros).

CUMPĂRAȚI!

Biblioteca „Bunul Econom”

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile«.
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor«.
3. »Sămânța plantelor agricole și sămânțul lor«.
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor«.
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală«.
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți«.
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de măruntit pământul«.
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea sământului)
- 9—10. »Prăsirea păsărilor de casă (gălițe loare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbeii)«.
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)«.
12. Cartoful, napul (sfecia), inul, cânepa, rapița fasolea, lintea, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari corne și bivoliilor«.

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase adresa la administrațiunea »Bunului econom« Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA” în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

Tipografia „MINERVA”

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acurateță și cu prețuri ieftine. Totodată să îngrijește ca acelea să fie estetic lucrute, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM”
revistă ptr agricultură
industrie și comerț.

Comandele
din afară să
efectuesc repede!

„THE MUTUAL”

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

Averea institutului la 31 Decembrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela »The Mutual« sunt neatacabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate se plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de răzbel pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunr în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și răzbel sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:
Budapesta, VI., Andrásy-ut 20.

Tot felul de îndrumări și deslușiri se dau cu plăcere și la administrația acestei foi. 4—52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

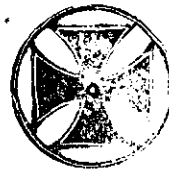
vindecă și înviorază

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(191)

de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani.

13-9

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșcări de inimă, asma, auzul greu, sgârșcări de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoarece-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apretiat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálmán.

